

Bekijk ook
de digitale filmfiche via
www.filmfiches.be
en alle fragmenten
uit deze lesmap op
[www.youtube.com/
lesseninhetdonker](http://www.youtube.com/lesseninhetdonker)

LES HÉRITIERS

cinéart

LES HÉRITIERS

Lessen in het donker werkte deze lesmap uit bij LES HÉRITIERS in opdracht van distributeur Cinéart. Je vindt op de volgende pagina's voldoende duiding en methodische omkadering voor gebruik in de klas. We hopen dat dit leidt tot een kritische houding bij de leerlingen en een boeiende reflectie op de film en de thematiek.

Trefwoorden

Herinneringseducatie, klasproject, verdraagzaamheid/ rassenhaat vroeger en nu, actief burgerschap, WO II, mensenrechten, inspirerend, gemotiveerde leerkracht, groepsdynamiek, probleemklas.

Vertoningen van de film bijwonen met je klas in 2015-2016?

Tijdens het schooljaar 2015-2016 zit de film in het programma van *Lessen in het donker* en kan die geboekt worden in tal van zalen in Vlaanderen. Alle info via www.lesseinhetdonker.be of via info@lesseinhetdonker.be.

Doelgroep
LES HÉRITIERS
vanaf 2e graad SO

Filmfiche op
het smartboard!
www.filmfiches.be

De digitale en visuele filmfiche bij LES HÉRITIERS is ideaal om de filmbespreking klassikaal via je smartboard te starten! Je vindt er de filmtrailer, interviews, beelden en interessante quotes. Een handige aanvulling op deze lesmap.

Inhoudstafel

Infofiche	2
Regie en productie	3
Ontstaan van het filmproject	
Lessen bijwonen ter voorbereiding	
Over de keuze voor de school en de stad	
Uitdagingen op de filmset	
Actrice Ariane Ascaride - Mevr. Guéguen	
Ahmed Dramé - scenarist en acteur	
Le concours National de la Résistance et de la Déportation	
Betrokkenheid = de kracht van de wedstrijd	
Vakoverschrijdende verwerking	9
Lessen Humane of Sociale wetenschappen	
Een klasgroep met de leerkracht als motivator	
Groepsdynamiek	
Lessen Frans	
Filmpjes bekijken: Frans gesproken, zonder ondertiteling	
Opdracht: Wie is 'jouw Mevr. Guéguen'?	
Lessen Godsdienst	
Wat als? Reflectie op identiteit, verleden en heden	
'De erfgenamen' – interpreteer de filmtitel	
Bespreek de openingsscène	
Mensenrechten	
Lessen Geschiedenis	
Opdracht: WO II, de feiten volgens...	
Lessen Plastische opvoeding	
Analyseer je eigen vingerafdruk	
Herdenk de holocaust met een pop-up monument	
Fotoshoot: je leerlingen en hun identiteit	
Bijlagen	17
WO II samengevat - Filmtip: Audition	

Infofiche

Kopieer de infofiche op de volgende pagina voor je leerlingen. Zo zijn ze meteen goed voorbereid op de voorstelling! Ook voor je collega's die de leerlingen vergezellen, kan het een handige leidraad zijn.

INFOFICHE

Technische kaart

Frankrijk, 105 min., Nederlands ondertiteld

Regie	Marie-Castille Mention-Schaar
Cast	Ariane Ascaride, Ahmed Dramé, Geneviève Mnich, Xavier Maly & Stéphane Bak
Productie	Marie-Castille Mention-Schaar & Pierre Kubel (Loma Nasha Films)
Distributie	Cinéart

Synopsis

De bevlogen geschiedenisleerkracht Mevr. Guéguen geeft les in een Lyceum in Créteil, niet zover van Parijs. Hoewel ze al ruim 20 jaar voor de klas staat, beleeft ze nog steeds veel plezier aan haar job. Aan het begin van het schooljaar komt ze voor een klas te staan die op zijn zachtst uitgedrukt als 'moeilijk' bekend staat. De klas is samengesteld uit een bonte mengeling, met vooral opstandige pubers. Ze nemen geen blad voor de mond, dagen de leerkracht en elkaar uit en hebben geen respect voor de enkelingen die braaf op hun stoel zitten.

Mevr. Guéguen laat zich echter niet afschrikken en schrijft haar klas in voor een projectwedstrijd met als onderwerp "de kinderen en jongeren die slachtoffer werden van de holocaust tijdens WO II". Ondanks de tegenkantingen van de directeur en het aanvankelijke gebrek aan enthousiasme van de klas, zet zij haar plannen door.

Reacties van leerkrachten

"Ik kon me heel goed vinden in de film, die de essentie juist weergeeft. Een meeslepend verhaal waarbij ik me goed kon inleven in de rol van de leerkracht, maar ook in die van de leerlingen! De manier waarop de persoonlijke context van sommige leerlingen aan bod komt in de film – met mondjesmaat – mist haar doel niet en is mooi om te zien."

(Agnès G., leerkracht geschiedenis)

"Waar kom ik vandaan? Is het gewicht van mijn familiale en culturele erfenis een geschenk of een last? Ben ik voorbestemd om het pad van mijn ouders en grootouders te volgen? Of kan ik me er ook van losmaken? Hoe?" Dat zijn enkele vragen die we gaan bespreken met de leerlingen rond het thema 'identiteit'. Toen ik deze film zag, was ik erg onder de indruk. Hij sluit perfect aan bij ons projectthema."

"De film komt aan als een kaakslag voor onze eigen vooroordelen en bij uitbreiding stelt hij de vraag 'waarom we het eigenlijk allemaal doen', een vraag waar elke leerkracht wel eens mee worstelt. Elke leerkracht wil soms opgeven als hij/zij weer eens tegenover een berg van moeilijkheden komt te staan, zoals dat het geval is in de klas in de film bijvoorbeeld. Maar we moeten er blijven in geloven. En onszelf blijven uitdagen: hoe kunnen we zaken uitleggen en overbrengen?"

(Nathalie B., leerkracht uit een lyceum in Frankrijk)

Het onderwerp en de aanpak van deze op waargebeurde feiten gebaseerde film zijn misschien niet nieuw. Toch raakt deze hartverwarmende film ons met zijn natuurlijke personages en herkenbare situaties. Met een chaotische start en een langzame evolutie naar een meer serene sfeer, blijft het geheel geloofwaardig tot het eind.

Vóór je naar de film vertrekt

Het is interessant om op voorhand te weten dat deze film gebaseerd is op een waargebeurd verhaal. In Frankrijk nemen jaarlijks zo'n 50 000 leerlingen deel aan de nationale wedstrijd van de C.N.R.D., die de gebeurtenissen van WO II wil levend houden. Het verhaal is ontstaan vanuit de ervaringen van Ahmed Dramé, een leerling die deelnam met zijn klas. Het project veranderde zijn leven. Hij besloot de ervaring neer te schrijven in een filmscript én hij vertolkt ook de rol van Malik in de film. Bovenal staat leerkracht Mevr. Guéguen centraal. Zij slaagt erin haar klas te motiveren om deel te nemen aan de wedstrijd en vertrouwen te hebben in hun eigen kunnen.

Film online

Op de [facebookpagina](#) van LES HÉRITIERS vind je heel wat foto's en filmpjes. Bekijk ook de online filmfiche op [filmfiches.be](#) met extra's.

REGIE & PRODUCTIE

Regisseuse LES HÉRITIERS Marie-Castille Mention-Schaar

Ontstaan van het filmproject

Op een dag kreeg regisseuse Marie-Castille Mention-Schaar een scenario in haar mailbox. Het was afkomstig van Ahmed Dramé. Die had in 2009 in het laatste jaar van het secundair onderwijs deelgenomen aan een wedstrijd met zijn klas, onder leiding van de gedreven leerkracht Mevr. Anglès. **Zowel hijzelf als de andere leerlingen van zijn klas waren danig onder de indruk geraakt van het parcours en hun overwinning, zodat hij er nog 'iets' mee wou doen.**

Gefascineerd als hij was door cinema en ambitieus om daarin verder te studeren, besloot hij dit verhaal uit te schrijven in de vorm van een filmscenario. Omdat hij in de bioscoop net de debuutfilm van Marie-Castille had gezien – MA PREMIERE FOIS (2012) – stuurde hij het script naar haar op. Ze las het met veel interesse en contacteerde Ahmed voor een gesprek, waarbij ze voelde dat dit iets moois kon worden. **Ze stelde hem voor om wat aan het scenario te sleutelen en vroeg hem of ze het mocht verfilmen. Ahmed wist niet wat hij hoorde!** Een mooie samenwerking ging van start. Ahmed kreeg ook een rol in de film als één van de leerlingen van de klas, Malik.

Marie-Castille Mention-Schaar: “Ik had nog nooit over deze wedstrijd gehoord. Uit zijn verhaal kon ik afleiden dat deze groepservaring de leerlingen had getekend. Bovendien was ik geraakt door het persoonlijke parcours van Ahmed. Hij had een moeilijke jeugd achter de rug, had weinig kansen gekregen van thuis uit, worstelde zich doorheen zijn schoolcarrière... Dit project betekende een kentering, gaf zijn zelfvertrouwen een boost en zorgde er zelfs voor dat hij met glans slaagde voor zijn laatste jaar. Fantastisch! Ik kreeg meteen zin om hier een film over te maken.”

V.l.n.r. Scenarist/acteur Ahmed Dramé, actrice Ariane Ascaride en regisseuse Marie-Castille Mention-Schaar

Lessen bijwonen ter voorbereiding

Marie-Castille: “Om voeling te krijgen met de dynamiek in een klasgroep, ging ik lessen bijwonen bij Anne Anglès, de leerkracht die de inspiratie vormde voor Ahmeds script. Ik was onder de indruk van het gezag dat ze uitstraalde en het respect dat de leerlingen voor haar hadden. Ik volgde ook lessen bij andere klassen met leerlingen van dezelfde leeftijd in verschillende lycea. De verschillen zijn groot. Vaak merkte ik dat leerkrachten lesgaven aan een groep onverschillige leerlingen die zaten te praten, te sms’ en: meer bezig met elkaar dan met de les. De stem van de leerkracht ging daarbij verloren in de rumoerige klassfeer.”

Over de keuze voor de school en de stad

Marie-Castille: “Dat was een evidente keuze. Créteil maakt deel uit van de geschiedenis, er is daar veel gebeurd. Het is een erg kosmopolitische stad met vele religies. Een stad die altijd prat is gegaan op de verscheidenheid van haar bevolking. Ook de ligging en de uitstraling van het lyceum was ideaal voor deze film.”

Opschrift op de muur:

“J’ai souvent pensé que la moralité consiste en le courage de faire un choix.”

“Ik heb vaak gedacht dat moraliteit bestaat uit de moed om een keuze te maken.”

Leon Blum

(Hij was de eerste socialistische én Joodse premier van Frankrijk)

Uitdagingen op de filmset

Marie-Castille: “Tijdens de opnamen was er **veel ruimte voor improvisatie**. Daar we draaiden met drie camera’s hadden we een massa beeldmateriaal voorhanden. Dat maakte van de montage een gigantische uitdaging. Als de film af was merkte ik dat de klas de ‘kern’ van de film is waar alles om draait. De klasgroep én Mevr. Guéguen. **De klas is het kloppend hart van de film en bepaalt de dynamiek en de balans van de film**. Daarom besloot ik veel scènes die buiten de klaslokalen waren gedraaid weg te laten. Enkel die met Malik en Mélanie bleven erin. Daarmee konden we ook de achtergrond van twee leerlingen schetsen. Doorheen de film verschuift ook het personage van Mevr. Guéguen meer naar de achtergrond en komen **de leerlingen meer op het voorplan**. Zij voelen zich inderdaad steeds meer betrokken bij het hele verhaal ...”

“Voor veel leerlingen was het een **eerste kennismaking met een filmset**. Wennen dus... Er werd chronologisch gedraaid, volgens het script. Vaak ging het er chaotisch aan toe. Het was zomer, dus ook erg warm. Soms moest ik erop letten om voldoende discipline aan de dag te leggen. Dankzij het verhaal kreeg ik de groep mee in de opnamen en de film. Ze raakten er helemaal in meegezogen, met als **hoogtepunt de getuigenis van oorlogsveteraan Léon Zyguel**. Niemand zal de dag van zijn bezoek, zijn getuigenis en de opname ooit vergeten. Iedereen was respectvol. Niemand acteerde toen we filmde...”

Ariane Ascaride - Mevr. Guéguen

“Meewerken aan deze film was een les in nederigheid. Het was de eerste keer in mijn leven dat ik voor een klas stond. Drieëntwintig leerlingen die mij niet kenden en meer naar mij keken als een leerkracht en niet als een actrice. De meeste acteurs waren gewone leerlingen gerekruteerd uit het Lyceum Léon Blum en andere scholen. Er deden ook een zestal acteurs mee. In het begin was het wat zoeken naar een evenwicht en was er af en toe wel wat profileringsdrang. Al snel werd het een homogene groep en slaagde ik erin een vertrouwensband op te bouwen met de leerlingen. Net zoals een leerkracht dat met zijn leerlingen doet. De draaiperiode was best intens. Wat me vooral is bijgebleven is het oprechte, authentieke karakter van die klasgroep.”

Ariane Ascaride werd bekend door haar rol in *MARIUS ET JEANNETTE* (1997) en was ook te zien in andere films als *MARIE-JO ET SES DEUX AMOURS* (2002), *LES NEIGES DE KILIMANDJARO* (2011) ...

Nagesprek met jongeren

Ahmed Dramé - scenarist/acteur (Malik)

*“Na het winnen van de wedstrijd kreeg ik een **boost van zelfvertrouwen**. Samen met een vriend schreef ik me in voor een casting. Bij de ontmoeting met een castingagent, ontdekte ik dat de basis van een film het script is. Dat wist ik helemaal niet...! Toen ontstond het idee om zelf een verhaal te schrijven. Geen komedie, zoals de meesten zouden doen uit mijn buurt, ik wou iets schrijven dat ernstig was. En van het een kwam het ander. Ik was 17 toen mijn script klaar was en Marie-Castille besloot het te verfilmen. Ik was vereerd dat ik ook een rol in de film kon vertolken.*

Bovenal ben ik trots om deze film te kunnen opdragen aan mijn vrienden van de klas van toen, aan het lyceum én aan Mevr. Anglès.

***Daarnaast ben ik ook trots dat ik de film aan mijn moeder kan tonen.** Zo ziet ze hoe het er vroeger in mijn klas aan toeling. Ze ziet ook hoe belangrijk de wedstrijd was voor de groep en mijn eigen persoonlijke ontwikkeling. En dat het de moeite waard was om te vechten om op Lyceum Léon Blum binnen te raken. Mijn moeder zorgde haar hele leven met grote toewijding voor haar kinderen, en ik ben de eerste van mijn familie die zijn diploma haalde.*

*Vandaag beschouw ik Marie-Castille als een tweede moeder. Bij het vertrek van Ariane op de laatste draaidag heb ik gehuild. **Tijdens de opnamen was ze voor ons méér leerkracht dan actrice.** Als we op sommige dagen wat lawaaiiger of ongeconcentreerd waren, was zij het die ons vaak tot kalmte kon aanmanen. Niemand haalde het in zijn hoofd om haar tegen te spreken!”*

(Bron hoofdstuk Regie & Productie: Persmap LES HÉRITIERS, Cinéart)

LE CONCOURS NATIONAL DE LA RÉSISTANCE ET DE LA DÉPORTATION

Het C.N.R.D., de Nationale Wedstrijd van het Verzet en de Deportatie, werd opgericht in 1961 door Lucien Paye, toenmalig minister van Onderwijs. De hoofddoelstelling van deze wedstrijd is het overbrengen van de waarden gelinkt aan de rechten van de mens en aan de basisprincipes van de democratie. Het laat studenten toe te toetsen of deze principes nog relevant zijn in de hedendaagse context. Deelnemen aan deze wedstrijd geeft studenten de kans verzetsstrijders en gedeporteerden te ontmoeten en zo een tastbare verbinding te maken tussen verschillende generaties.

Sedert 2000 is het C.N.R.D. in Frankrijk één van de onderdelen van de herinneringspolitiek van het ministerie van Onderwijs in samenwerking met het ministerie van Defensie. Het is de eerste schoolwedstrijd rond herinneringseducatie. In 2012-2013 namen meer dan 40.000 leerlingen deel aan de wedstrijd. De editie 2014-2015 heeft als thema *'De bevrijding van de nazikampen, de terugkeer van de gedeporteerden en de ontdekking van de concentratiekampen'*.

Voor meer informatie over dit initiatief: <http://www.cndp.fr/cnrd/>

Betrokkenheid = de kracht van deze wedstrijd

Mevr. Guéguen: *“Jullie mening is erg belangrijk. Ik wil weten hoe jullie reageren op wat je leest, ziet, verzamelt.”*

De kracht van deze wedstrijd is dat een stuk geschiedenis plots gevoelig dichtbij komt. De leerlingen zijn in staat zich in te leven en zich betrokken op te stellen. Hun mening en vooroordelen beginnen te wankelen. Het scharniermoment is de getuigenis van oorlogsveteraan Léon Zyguel. **De groep staat plots oog in oog met de geschiedenis.** Zijn verhaal dateert uit een periode waarin hij dezelfde leeftijd had als de leerlingen van de klas. Hun empathie was nooit eerder zo groot.

Léon Zyguel kwam in 2009 getuigen in de klas van Anne Anglès waarbij ook Ahmed zijn verhaal hoorde. Marie-Castille wou erg graag dat Léon de getuigenis ook in de film zou doen. Het duurde even voor ze hem kon overhalen, omdat hij nogal verlegen is.

Léon Zyguel geeft de leerlingen op het einde nog een boodschap mee:

“Ik wil jullie danken voor de energie die je me gaf. Ik vraag jullie nog één iets: “Zeg nooit vuile jood, neger of Arabier”. Anders zou alles wat ik heb doorstaan tot niets geleid hebben. Ik zag echter tranen rollen op veel van jullie wangen, dus ik denk dat jullie het goed hebben begrepen.”

De kracht van dit project zit ‘m ook in de benadering van enkele persoonlijke verhalen, zoals dat van Léon, zodat de grote gruwel een gezicht krijgt. Daarom verbinden de leerlingen ook de namen van enkele figuren aan hun project. Overlevenden of overledenen die sporen nalieten (Anne Frank, Simone Veil, Léon Zyguel, Marshall Pétain, Maurice Cling...).

De leerlingen komen tot het inzicht dat ze verder moeten kijken dan hun eigen generatie. Dat Léon Zyguel ook kind is geweest, nu zelf ook kinderen en kleinkinderen heeft... Sommigen hebben geluk, anderen tegenslag. Het is van cruciaal belang om het verleden te erkennen én te weten welke invloed het kan hebben op het heden. Het is van fundamenteel belang dat de leerlingen weten dat de Shoah heeft plaatsgevonden.

Aangrijpend is om te zien hoe Max de klas plots kwaad binnen gestormd komt en zegt: *“De Franse kinderen konden gered worden!! Het is allemaal de schuld van Laval¹, die besliste dat ook de Franse kinderen naar de kampen moesten. Ze hoefden niet te sterven...!”* Zijn verontwaardiging is groot. Deze scène toont aan dat het project zijn effect niet mist!

Marie-Castille: *“De getuigenis van Léon is in één take opgenomen. Het was ook de enige opname van die dag. Ik heb de leerlingen slechts één instructie gegeven: “Vergeet even dat er opnamen bezig zijn. Luister gewoon naar het verhaal van Léon en leef je in.” Léon sprak hen toe zoals hij al ontelbare keren had gedaan in andere klassen. Het is een erg pure en authentieke opname geworden. Ik ben nog steeds erg ontroerd als ik de scène zie.”*

Vragen voor de leerlingen

- Wat is de kracht van deze wedstrijd?
- Wat is de meerwaarde van de getuigenis van Léon Zyguel voor de klas?
- Zou je zelf ook deelnemen aan zo'n wedstrijd als je de kans kreeg?

¹Pierre Laval (1883-1945) werd de premier van Frankrijk onder de Duitse bezetting (het 'Vichy-regime'). Hij werd na de oorlog geëxecuteerd.

VERWERKING VAN DE FILM

>> VAKOVERSCHRIJDEND

LES HÉRITIERS biedt heel wat uitdaging voor verwerking in de klas in verschillende vakgebieden. Je kan in overleg met leerkrachten in verschillende vakken rond de film werken. Of je plukt er zelf de relevante opdrachten uit volgens de beschikbare tijd.

LESSEN HUMANE WETENSCHAPPEN

Een klasgroep met de leerkracht als motivator

Het klaslokaal is grotendeels het kader waarin de film zich afspeelt. Daarin fungeert de klasgroep met de leerkracht. Er heerst een uitgesproken dynamiek (laat je leerlingen voorbeelden opsommen), maar er ontspint zich ook een heel proces. Het begint met een uitdaging: nemen we deel aan de wedstrijd? **Leerlingen worden uitgedaagd om deel te nemen, zich te engageren maar ook om doorheen het proces hun verantwoordelijkheid op te nemen in actief burgerschap.** We zijn getuige van een evolutie: eerst is er onwetendheid, daarna gaan de leerlingen zoeken, ze werken individueel of zelfs in een soort concurrentie met elkaar (als blijkt dat twee groepjes rond de zigeuners werkten), tot een scharniermoment daarin verandering brengt. En ten slotte is de getuigenis van Léon het moment waarop alles kantelt.

De emoties die bij iedereen loskomen zorgen voor een groter engagement om het project aan te vatten. De groep beslist zelf democratisch (volgens het principe van Athene, waar ze in de les over hebben geleerd) om in twee groepen te gaan werken. Mevr. Guéguen is ontroerd bij zoveel initiatief.

Voor Mevr. Guéguen is dit een verrijking van de lesmethodes en versterking van haar praktijk. Voor de leerlingen betekent dit proces een boost voor hun zelfvertrouwen, een rammeling die hun vaak onverdraagzame houding aan de kaak stelt..., kortom: een ervaring voor het leven! Ze hebben letterlijk en figuurlijk gewonnen.

Opdracht: Omschrijf de verschillende etappes van het proces. Wat ondernemen de leerlingen zoal in hun zoektocht (info zoeken op internet, boeken lezen, bezoek aan het herdenkingsmuseum, ontmoeting met Léon...).

Mevr. Guéguen slaagt erin haar klas in toom te houden. Ze is betrokken en bezorgd, maar evengoed streng en duidelijk. Zo is er bijvoorbeeld de scène waarbij Mélanie opstaat om haar eetkaart te laten afstempelen. Je kan het filmpje raadplegen bij **LESSEN FRANS**. *“Ik heb gelijk en jij hebt ongelijk, en ga nu zitten.”* Als er een vervangster in de klas komt, tijdens de korte afwezigheid van Mevr. Guéguen, staat de klas weer op haar kop. Ze heeft geen vat op hen en bovenal laat ze zien dat ze angstig is. De klas speelt er gretig op in, tot tranen bij de juf toe.

Actrice Ariane Ascaride: *“De kunst voor een leerkracht is om op cruciale momenten de juiste dingen te zeggen: je leerlingen met de juiste toon en woorden op hun plaats te zetten en te zorgen dat je als leerkracht het laatste woord hebt. Dat maakt het vak van een leerkracht een pak moeilijker dan dat van een acteur, die zijn teksten uit het hoofd kan leren en niet moet improviseren...”*

Het is niet alleen een kwestie van orde op zaken te stellen, een leerkracht kan leerlingen met de juiste woorden ook uitdagen, stimuleren, aanmoedigen en complimentjes geven. En daar is Mevr. Guéguen ook goed in. Naast de kordate aanspreekvorm, uit ze ook haar bezorgdheid om hun toekomst en bij het lanceren van de wedstrijd zegt ze: *“J’ai plus confiance en vous, que vous en vous-même.”* Of in het Nederlands: *“Ik heb meer vertrouwen in jullie dan jullie in jezelf.”* Deze uitspraak doet de leerlingen wankelen...

Er zijn wel degelijk leerkrachten die het leven van leerlingen kunnen veranderen. Die een sleutelfiguur zijn in een fase in hun leven waarin ze zeer kwetsbaar en ook kneedbaar zijn.

Marie-Castille: *“Ik heb de lessen bijgewoond van Anne Anglès. Ik begreep meteen waarom ze zo’n indruk nalaat op de leerlingen. Hoewel ze vaak aan groepen lesgeeft met veel probleemjongeren, vertrekt ze niet vanuit het principe dat ze moet bestraffend optreden. De volledige groep toespreken en benaderen zorgt vaak voor chaos. Daarom kiest ze voor een persoonlijke aanpak, en spreekt ze vaak leerlingen persoonlijk aan, ze moedigt ze individueel aan zodat ze zich gewaardeerd voelen in de klasgroep. Ze slaagt erin om het beste uit haar leerlingen naar boven te halen. Dit vergt natuurlijk een grote inzet en toewijding, en niet elke leerkracht kan dat opbrengen.”*

Groepsdynamiek

De klas bestaat uit een pittige smeltkroes aan types! Kan je een opsomming maken van de leerlingen? Herinner je hun namen nog of eerder hun stijl of karakter?

Malik – Wil graag cinema verder studeren (in de film maar ook in zijn echte leven). Zijn personage wordt ook kort thuis gevolgd, op een klein appartement met zijn moeder.

Mélanie – Een opstandige en arrogante puber. Ook haar zien we tweemaal bij haar thuis waardoor we haar temperament beter begrijpen (zij kan ook goed tekenen, cfr in kerk).

Olivier – Bekeert zich en wordt Brahim. Hij begint aan het project, maar vindt al gauw dat er “in rondjes wordt gedraaid” en stapt eruit.

Theo – De stilste (letterlijk) van de klas. Hij bloeit open doorheen het project. Zijn eerste zin is: “Misschien zijn we er nog niet klaar voor om over dergelijk project te praten.”

Julie – Een vlijtige leerlinge die zich ook sterk houdt in de groep.

Max – Eén van de figuren die ook heel sterk geraakt wordt door het project. Vooral als hij ontdekt dat de Franse kinderen tijdens WO II eigenlijk gered konden worden.

...

Vragen voor de leerlingen

-Kan je de onderlinge relaties omschrijven? Wie komt goed of niet goed overeen?

-Viel het je op dat twee leerlingen aanwezig waren tijdens de klassenraad? Dit is gebruikelijk in Frankrijk. Wat is daarvan het nut denk je? Zou je dat op je eigen school ook wensen?

LESSEN FRANS

Filmpjes bekijken: Frans gesproken - zonder ondertiteling

Bekijk en bespreek twee fragmenten en vat kort samen wat belangrijk is aan die scène (bepaal als leerkracht of ze dit in het Frans of in het Nederlands toelichten).

Bekijk en bespreek volgend fragment: Gesprek met directeur
FRAGMENT

De directeur twijfelt aan de competenties van de klas. Hij zou liever hebben dat Mevr. Guéguen haar energie steekt in het 'oplappen' van de klas eerder dan in een nieuwe – volgens hem onmogelijke – uitdaging. Bovendien vreest hij dat dit project tumult kan veroorzaken in de school. Liefst van al bewaart hij de vrede tussen de 29 nationaliteiten die vertegenwoordigd zijn in zijn school. Wat vind je van zijn benadering? Geef je hem gelijk of ongelijk?

Bekijk en bespreek volgend fragment: Betoog in klas - confrontatie met Mélanie

FRAGMENT

Deze scène vat heel goed samen waarom Mevr. Guéguen een goede leerkracht is. Ze is enerzijds erg bezorgd en toegewijd (ze houdt een preek over de slechte punten en hun toekomst) maar ze is ook erg kordaat en laat merken wie de baas is. Ze snoert Mélanie de mond: *“Ik denk dat het duidelijk is dat dit geen vraag was. Jij hebt ongelijk en ik heb gelijk. En ga nu zitten.”*

Bekijk het interview met Ahmed Dramé / Anne Anglés / Léon
Drie mensen die inspiratie gaven voor de film vertellen.

FILMPJE

Léon: *“Er zijn tal van mogelijkheden om deze geschiedenis door te geven op een manier die jongeren kan raken: een film, boek, theatervoorstelling... Als het maar gebeurt, het is een noodzaak dat de herinneringen blijven bestaan en dat de geschiedenis levendig gehouden wordt. Het is de beste manier om te voorkomen dat de geschiedenis zich zou herhalen.”*

Interview met Stéphane Bak – acteur (Max)
INTERVIEW

Opdracht: Wie is jouw Mevr. Guéguen?

Schrijf een korte tekst in het Frans over 'de Mevr. Guéguen' van jouw school. Is er een leerkracht die jou goed kan motiveren, je af en toe uit je comfortzone haalt, je boeit tijdens de lessen?

LESSEN GODSDIENST

Wat als? Reflectie op identiteit, verleden en heden

Daag je leerlingen uit om te reflecteren aan de hand van enkele ‘Wat als...’-vragen:

- *Wat als jij was geboren in 1925? (hoe oud ben je dan bij het uitbreken van WO II?)*
- *Wat als jij Joodse roots had in die tijd? Wat kon er dan met je gebeuren?*
- *Wat als je van Duitse origine was?*
- *Wat als je als enige WO II overleefde? Zou je dan gelukkig zijn?*
- *Wat als men je je waardigheid en identiteit ontnam (cfr mensen die aankwamen in de kampen). Hoe zou je je voelen?*

Er wordt soms gezegd dat het leven in kampen is als het leven van ‘kuddedieren’. Eigen kledij en bezittingen werden in beslag genomen, haren werden afgeknipt. Iedereen droeg hetzelfde, deed hetzelfde, at hetzelfde. Welk effect heeft dit soort ‘gelijkheid’ op het gevoel van eigenwaarde en identiteit van mensen?

De erfgenamen: interpreteer de filmtitel

Regisseuse Marie-Castille: *“Ik vind ‘een erfenis’ een fascinerend begrip. De hele film draait erom. De filmtitel is er pas gekomen als de film helemaal klaar was. Je kan niet om je voorgeschiedenis heen en ‘erft’ een (familiaal, sociaal, historisch) verleden waar je in het heden en de toekomst als mens mee verder moet.”*

-Wat erven we zoal van onze ouders en voorouders? En wat dragen we over aan onze erfgenamen (materieel, waarden en normen, tradities, gewoonten, politieke en/of religieuze overtuiging...)?

-Is het mogelijk om je erfenis te negeren en ‘gewoon van nul’ te beginnen?

-Is het mogelijk om je verleden goed te begrijpen als je de voorgeschiedenis zelf niet meemaakte?

Bespreek de openingsscène

Een leerlinge komt haar diploma ophalen samen met haar moeder, maar dat wordt haar geweigerd omdat ze een hoofddoek draagt. Er ontstaat een discussie tussen de onderdirectrice, het meisje en haar moeder. Ook de directeur moet tussenbeide komen. Het meisje heeft steeds het reglement gevolgd en nam haar hoofddoek af bij aankomst op school. Enkel deze ene keer hield ze die op... Ze is erg verontwaardigd. De onderdirectrice maakt er een principekwestie van. Het communicatieprobleem is duidelijk: voor de leerlinge gaat het over haar persoonlijke vrijheid van expressie in contrast met de regels op school waar niet vanaf geweken wordt. Een tunnelvisie van het beleid op de school. Later in de film zal ook blijken dat de directeur niet erg ruimdenkend is (klassenraad, gesprek over wedstrijd met Mevr. Guéguen).

-Luisteren ze wel naar elkaar?

-Wat zijn de twee standpunten? Zijn het regels of eerder principes?

-Voor wie heb je het meest begrip? Waarom?

Opdracht: Je kan voor dit gesprek de klas in twee ‘kampen’ opdelen die met elkaar in dialoog gaan en elk één standpunt verdedigen. Kunnen ze begrip opbrengen voor elkaar? Raken ze eruit?

Na WO II: Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens

Na WO II, in 1948, en met de bedoeling dat er nooit meer een wereldoorlog zou komen, hebben de Verenigde Naties de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens opgesteld. In dit document is afgesproken dat mensenrechten voor iedereen gelden, waar ook ter wereld en ongeacht ras, kleur of sekse. De Universele Verklaring is een belangrijk document omdat het aan de basis ligt van vele verdragen en wetten. Kijk maar eens op <http://opschool.amnesty.nl/uvrm> voor een goed overzicht van de diverse rechten.

Bekijk deze lijst van 30 mensenrechten. Welke rechten werden tijdens WO II allemaal geschonden? Op welke manieren beperkten concentratiekampen de menselijke vrijheid? Welke soorten vrijheid bestaan er allemaal?

LESSEN GESCHIEDENIS

Zoek je een goede manier om het stuk geschiedenis rond WO II uit de doeken te doen? Dan is deze film alvast een goede opstap. In de film komen verschillende termen aan bod die gelinkt kunnen worden aan dit stuk geschiedenis (genocide, Nazi's, concentratiekampen, Shoah, Hitler, gaskamers...). Als er tijd is voor een project (eventueel i.s.m. andere leerkrachten), daag ze dan uit om een soortgelijk project op poten te zetten als in de film.

Wil je in de filmsfeer blijven? Laat ze dan andere filmtitels opzoeken waar WO II ook een belangrijke rol in speelt en kijk samen naar trailers, foto's enz.

Suggesties: Lore, Schindler's List, The Pianist, Haar naam was Sarah, Der Untergang, The Boy in the Striped Pyjamas, Oorlogsgeheimen, Saving Private Ryan ...

Opdracht: WO II, de feiten volgens...

Over WO II werd al heel wat gezegd, geschreven en verfilmd. Ook het internet staat bol van de feiten, verhalen, getuigenissen, foto's en films gerelateerd aan WO II.

Geef de leerlingen de opdracht om hun persoonlijk overzicht van de belangrijkste feiten te maken aan de hand van enkele basisvragen en het internet. Laat ze gedurende beperkte tijd (idealiter één lesuur) zoeken op het internet en het verzamelde materiaal verwerken. Stimuleer hen om verschillende bronnen te bekijken en de URL's ervan bij te houden.

Vergelijk vervolgens de resultaten in een klasgesprek met aandacht voor persoonlijke keuzes en motivaties, historische kritiek, beeldvorming en mediatisering, enz.

Vragen voor de leerlingen

- Haalt iedereen dezelfde feiten naar voren? Zo niet, wat zijn de verschillen?
- Vanuit welk standpunt hebben jullie de oorlog bekeken? Denk je dat dezelfde opdracht bij Duitse leerlingen dezelfde resultaten oplevert? Waarom (niet)?
- Waarom heb je zelf voor bepaalde data of feiten gekozen? Waarom vind je net die het belangrijkste?
- Zijn er mensen die een persoonlijke link hebben met WO II (grootouders, joodse afkomst ...) en zo ja, heeft dat hun feitenoverzicht beïnvloed?
- Was het moeilijk om slechts enkele feiten over WO II uit te filteren via het internet? Hoe komt dat?
- Welke websites heb je gebruikt en heb je ook bewust gekeken naar de herkomst van je bronnen? Kunnen verschillende bronnen gelijkaardige feiten anders weergeven, denk je? Hoezo? Denk je dat het mogelijk is om zo'n beperkt feitenoverzicht volledig en juist op te stellen? Waarom (niet)?...

In bijlage krijg je meer basisinformatie over WO II.

Opdracht vóór de film: Plaats enkele trefwoorden op het bord en laat de leerlingen aanvullen met wat ze daarover weten (concentratiekampen, Hitler, genocide...). Vul aan na het zien van de film. Haalden de leerlingen nuttige informatie uit de filmscènes?

Ga met je leerlingen in dialoog over het belang van het kennen van (je voor-) geschiedenis!

LESSEN PLASTISCHE OPVOEDING

Analyseer je eigen vingerafdruk

Wist je dat?

- Vingerafdrukken uniek zijn;
- elke vingerafdruk drie basispatronen kent: het boogpatroon, luspatroon en draaiingspatroon;
- vanaf 2014 ook in België elke nieuwe identiteitskaart een vingerafdruk zal bevatten.

Associeer jij het nemen van vingerafdrukken met iets positiefs of iets negatiefs? Hoe komt dat? Waar of wanneer word je ermee geconfronteerd?

Je kan gemakkelijk je eigen vingerafdruk onder de loep nemen door hem met een ballon uit te vergroten. Blaas een ballon lichtjes op en stempel je vingerafdruk in het midden. Doe dit voorzichtig en zorgvuldig zodat je geen lijnen wegveegt. Blaas vervolgens de ballon verder op en vergelijk je uitvergroete afdruk met die van iemand anders. Op Wikipedia vind je via de zoekterm 'vingerafdrukherkenning' voorbeelden van de verschillende patronen.

Herdenk de Holocaust met een pop-up monument

Een monument saai, statisch of oubollig? Dat hoeft helemaal niet! Laat ons zien hoe jouw generatie iemand of iets zou herdenken. Creëer met je klas, school of vereniging een monument ter herdenking van de slachtoffers van de Holocaust. Laat daarbij je verbeelding de vrije loop. Een standbeeld in papier-maché, een beeldcollage of een digitale herinneringsmuur, alles kan.

(Bron: Instituut voor Veteranen)

Fotoshoot: je leerlingen en hun identiteit

Vertrek voor deze opdracht vanuit het trefwoord **identiteit** en stimuleer de leerlingen om dit op een persoonlijke manier te vertalen naar een beeld aan de hand van persoonlijke spullen.

Begin met enkele vragen over het trefwoord: Wat is 'een identiteit' volgens hen?

Zorg voor één perspectief, nl. een foto genomen van bovenaf. Laat de leerlingen elk vijf attributen meebrengen die voor hen belangrijk zijn, een belangrijke persoonlijke waarde hebben, een herinnering uit hun jeugd, iets dat ze dagelijks bij zich hebben...

Zorg ook dat de achtergrond past bij je persoonlijkheid (gras voor wie graag voetbalt, een favoriete kleur of print, kledingstuk...)

Verzamel als leerkracht alle foto's in je mailbox en vertoon ze vervolgens anoniem één voor één op het smartboard of projecteer op een witte muur. Kunnen de leerlingen raden van wie de attributen zijn? Wat herkennen ze? Wat is typerend voor die persoon? Laat ze vragen stellen aan de betreffende persoon: waarom dat voorwerp, welk verhaal hangt er aan vast, heb je dat nog bij? Zorg dat de link met het trefwoord behouden blijft. Elk heeft zijn eigen identiteit.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

WO II samengevat

- WO II vond plaats vanaf september 1939 tot mei 1945.
- De 'hoofdrolspelers' van WO II waren enerzijds Groot-Brittannië, Frankrijk, Canada, Rusland en de Verenigde Staten en anderzijds Duitsland, Italië en Japan.
- Het strijdtoneel was niet beperkt tot Europa, maar strekte zich uit tot in Noord-Afrika, Azië en zelfs de Stille Oceaan.
- WO II was een erfenis van WO I waarin Duitsland de nederlaag had geleden en dat 20 jaar later wilde rechtzetten door de wereld te veroveren.
- WO II wordt ook een totale oorlog genoemd: dit betekent dat niet enkel gevochten werd tussen de legers onderling, maar dat ook burgers (noodgedwongen) deelnamen en als doelwit gebruikt werden. Andere voorbeelden van totale oorlogen zijn de Bosnische oorlog (1992-1995) en de oorlog tussen Irak en Iran (1980-1988).
- Kenmerkend voor WO II was de grootschalige Jodenvervolging in Europa. Hitler probeerde via concentratie- en vernietigingskampen het joodse volk, dat hij als inferieur beschouwde, uit te roeien. Daarnaast vervolgde hij ook zigeuners, homoseksuelen, gehandicapten enz. omwille van dezelfde reden.
- Het aantal slachtoffers van WO II wordt geschat op 50 tot 70 miljoen, waarvan tweederde burgers. Ongeveer 11 miljoen onder hen werden vervolgd en vermoord.

BIJLAGE 2

filmtip: korte animatiefilm Audition

Een universele boodschap van de filmmaker Udo Prinssen

De kortfilm AUDITION volgt letterlijk het spoor van een jonge trompettist. Tegen een achtergrond van sneeuwvlokken en prikkeldraad, is hij op weg naar een auditie. Hij zal niet spelen voor een job, maar wel voor zijn leven. De trompettist is namelijk gevangene in een concentratiekamp en zijn auditie voor het kamporkest gebeurt niet voor een jury maar voor een vuurpeloton. Hij probeert de harde realiteit te ontvluchten in zijn muziek en zo te vergeten dat de muzikant voor hem de auditie niet heeft overleefd...

WO II zit verankerd in het collectief geheugen. Het is echter een feit dat oorlog, vervolging, massamoord, enz. allerm minst tot het verleden behoren maar vandaag nog steeds over de hele wereld voorkomen. Met AUDITION wilde filmmaker Udo Prinssen bijdragen tot de bewustmaking daarvan. Daarom heeft hij een aantal opvallende keuzes gemaakt: in de film zijn geen uniformen of helmen van soldaten te zien, enkel geweren. De locatie, de associatie met het concentratiekamp, worden enkel opgeroepen door prikkeldraad en een zoeklicht. De gevangenispakken zijn gestreept, de standaardafbeelding van gevangenisuniformen, maar ze zijn bewust zwart-wit in plaats van blauw-wit, zoals in Auschwitz.

De film staat gratis online, alsook de lesmap voor bespreking in de klas! Info vind je op lesseninhetdonker.be via Filmaanbod (zoek op Audition).